

EETTISEN ELÄINKAUPAN SERTIFIKAATTI		versio 4		sivu 1/8	
laatija	tark.	hyv.	edell.ohje 17.10.2012 15.4.2016, 7.12.2016	pvm 16.9.2020	
asiakirja EESP			koodi HN5		
KANIN (<i>Oryctolagus cuniculus</i>) PITOVAATIMUKSET, HOITO JA KÄSITTELY					
Jakelu jakelulistan mukaan					

OHJEEN TARKOITUS

Tässä ohjeessa kuvataan kaniinin (*Oryctolagus cuniculus*) pitovaatimukset ja hoito eläinkaupassa. Jatkossa ohjeessa käytetään harrastajien parissa käytettyä nimitystä ”kani”.

MUUT TÄHÄN OHJEESEEN LIITTYVÄT OHJEET

M4 Laatukäsikirjan, menettelyohjeiden ja hoito-ohjeiden jakelu ja lukuoikeudet sekä M7 Laatudokumenttien arkistointi ja hävitys.

Seuraavat yleisohjeet: ”Pikkunisäkkäiden yleisohje”, ”Toisilleen vieraiden yksilöiden yhdistäminen”, ”Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen”, ”Eläinten kuljettaminen”, ”Alaikäisen ostajan lomake” sekä asiakasohjeet ”Kanin hoito”, ”Pienlemmit ja lapset” ja ”Eläimen ottamista harkitseville”

YLEISTÄ

Ohje on tarkoitettu eläinten lyhytaikaiseen säilytykseen eläinkaupassa siten, että niiden hyvinvointi tulee turvatuksi. Lyhytaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan alle kahden kuukauden säilytysaikaa.

Mikäli eläimiä säilytetään eläinkaupassa pitempiä aikoja, esimerkiksi siitoseläiminä tai koska niitä ei saada myydyksi, noudatetaan asiakasohjetta ”Kanin hoito”. Jaloittelun osalta riittää, että kaneja pidetään vapaina liikkeen aukioloaikana.

Eläinkaupassa lemmikkeinä pidettävien eläinten, joita ei ole tarkoitettu myyntiin, hoito- ja pitovaatimukset noudattavat asiakasohjetta ”Kanin hoito”. Mikäli tällaisille eläimille ei pystytä tarjoamaan mahdollisuutta olla pääosin vapaina niiden aktiivisuusaikaan yöllä, niitä ei tule pitää liikkeessä.

Väliaikaisesti eläimiä voidaan säilyttää myös tilavaatimukset alittavalla tavalla, kuitenkin siten että eläimen hyvinvointi ei vaarannu eikä säilytys ole eläinsuojelulain ja -asetuksen vastaista. Väliaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan korkeintaan viikon mittaista aikaa.

Eläinten yleiskunto tulee tarkistaa päivittäin, myös viikonloppuisin. Lisäksi on varmistettava että eläimillä on jatkuvasti riittävästi ruokaa ja juomaa.

Eläinkaupan henkilökunnan tulee tunnistaa nisäkkäiden yleisohjeessa ”Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen” esitetyt sairauden tai huonovointisuuden merkit ja osata toimia niiden perusteella.

ELINIKÄ JA AIKUISKOKO

Kanin keskimääräinen elinikä on 5-6 vuotta. Pienikokoiset rodut elävät keskimäärin pitempään, jopa reilusti yli 10 vuotta. Jättirodut ovat lyhytikäisempiä, jopa alle 5 vuotta. Kanin aikuiskoko vaihtelee rodusta riippuen alle kilosta jopa kahteentoista kiloon.

OLOSUHDEVAATIMUKSET

Suosituslämpötila 16-20 °C, eli selvästi normaalia huoneenlämpöä alhaisempi. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 26 °C, koska kani saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa.

Huoneilman suhteellinen kosteus 40-60 %.

Valo-hämärärytmi 14/10-16/8 h.

Kanilla tulee olla häkissä niin paljon tilaa, että se voi ojentautua suoraksi, kurkottaa suorana ylöspäin sekä liikkua vapaasti. Kani on kurkotteleva eläin, joten myös häkin korkeudella on merkitystä kanin hyvinvoinnille. Kani tarvitsee runsaasti tilaa voidakseen liikkua ja käyttäytyä normaalisti. Lisäksi riittävä mahdollisuus liikkua suojaa kania ummetukselta ja monilta muilta suolisto-ongelmilta.

Kanilla tulee olla pesälaatikko tai muita suojapaikkoja, jonne se voi vetäytyä lepäämään. Pesälaatikko ei saa viedä enempää kuin 1/3 häkin pohjan pinta-alasta.

Häkin vähimmäiskoot: 1-2 kanille, joiden paino on alle 2 kg, häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,5 m² (esim. 50 x 100 cm), korkeus vähintään 40 cm. Jokaista uutta yksilöä kohti tilaa tulee olla lisää vähintään 0,25 m². 1-2 kanille, joiden paino on 2-3 kg, pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,7 m² (esim. 70 x 100 cm) ja korkeuden vähintään 50 cm. Yli 3 kiloa painavien kanien osalta noudatetaan asiakasohjetta. Jokaista uutta yksilöä kohti tilaa tulee olla lisää vähintään 0,25 m².

Ryhmän jokaisella yksilöllä tulee olla suojapaikka, esimerkiksi pesälaatikko tai matala katos sekä lisäksi liikkumatilaa. Yhden suojapaikoista, esim. pesälaatikon, tulee olla niin suuri, että kaikki kanit mahtuvat siihen yhtäaikaan. Pesälaatikon tai katoksen/hyllyn katon tulee olla tasainen ja niin tukeva, että se kestää kanin painon.

Suojapaikkojen lisäksi kanille tulee tarjota virikkeitä, kuten lehtipuiden oksia, virikeputkia tai muita tunnelimaisia rakenteita, virikepalloja tms.

Kanilla tulee olla jatkuvasti kuivaa heinää. Heinä toimii paitsi ravintona myös virikkeenä ja turvallisuuden tunteen lisääjänä. Lisäksi se on hyväksi ruoansulatukselle ja hampaille.

Nuoret kanit ovat vilkkaita ja hyppiviä. Niillä on oltava mahdollisuus liikuntaan, jotta niiden luusto ja lihaksisto kehittyisivät normaalisti. Tämän vuoksi häkissä on oltava riittävästi vapaata lattiapinta-alaa.

Häkin tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska kani vaistomaisesti säikkyi ylhäältä lähestyvää liikettä.

On suositeltavaa, että asiakkaat voivat tarkastella kanin häkkiä vain yhdestä suunnasta.

Mikäli kanin asumuksena käytetään kiinteäseinäistä terraariota, sen ilmanvaihdon on oltava riittävä. Kiinteäseinäisessä, verkkokattoisessa asumuksessa ilmanvaihto voi olla heikko ja ammoniakkipitoisuus saattaa nousta nopeasti vahingollisen korkeaksi.

KUIVIKKEET

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhake, turve, tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi.

Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet. Kuivikkeet tulee vaihtaa niin usein, että kanin terveydelle haitallinen ammoniakki ei ole ihmisen aistittavissa.

Kanin asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä. Jos pesuainetta kuitenkin käytetään, sen tulee olla mieto ja hajustamatonta. Pesuaine tulee huuhdella huolellisesti pois.

Kanille on suositeltavaa tarjota erillinen wc-astia.

RUOKINTA JA JUOTTO

Kani on kasvinsyöjä, jonka luonnollinen syöntiaika on iltahämärä. Kani syö kuitenkin myös pitkin päivää. On huomattava, että kani ei kestä paastoa. Jo kahdentoista tunnin paasto voi johtaa vakaviin suolisto-ongelmiin ja kuolemaan. Tämän vuoksi kanilla on oltava jatkuvasti saatavilla sen pääravintoa, hyvälaatuista kuivaheinää sekä lajille sopivia täysravintopellettejä. Lisäksi voidaan antaa kaneille tarkoitettua yrttisekoitusta sekä pieniä määriä jyvasekoitusta. Kanin tulee saada päivittäin monipuolisesti ja vaihdellen hyvälaatuista tuoreravintoa, kuten vihanneksia, juureksia, tummia salaatteja ja yrttejä. Kanille tulee tarjota myös kovaa purtavaa, esim. kuivattua leipää tai puunoksia.

Kanin suolisto on herkkä muutoksille, joten totuttaminen uuteen ruokaan, esimerkiksi pelletterin vaihtaminen, on tehtävä vähitellen siten että uutta ruokaa lisätään aluksi vanhan ruoan sekaan. Viherravinnon ja heinän tulee olla hyvälaatuista. Palkokasvit eivät sovellu kanille. Lisäksi erityisesti kaalin ja lantun suhteen tulee olla varovainen.

Kanilla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan kupista päivittäin ja vesipullosta säännöllisin väliajoin. Vesipullon toimivuus tulee varmistaa päivittäin.

Ruokakuppi puhdistetaan vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

SOSIAALISET VAATIMUKSET

Kani on yhteisöllinen eläin, jonka elinpiiri on luonnossa erittäin laaja. Valitettavasti suurikin häkki on kanille liian pieni elinalue. Tämän vuoksi kanit eivät useinkaan sopeudu elämään häkissä toistensa kanssa. Häkissä ei esimerkiksi ole tilaa väistää tai paeta korkeampiarvoisia yksilöitä.

Kanin poikasia tulee pitää ryhmässä aina kun se on mahdollista. Mikäli ryhmässä pitäminen ei ole mahdollista, kanilla tulee olla haju- ja kuulokontakti lajitovereihin.

Urospoikaset tulevat tavallisesti toimeen keskenään noin 12 viikon ja naaraspoikaset noin 16 viikon ikään asti. Yhdessä kasvaneet naaraskanit saattavat poikkeustapauksessa tulla toimeen keskenään myös aikuisiällä.

Aikuisena yhdistetyt kanit eivät tule toimeen keskenään ja saattavat taistella rajusti.

Aikuinen kastroitu uros kuitenkin sopeutuu useimmiten elämään naaraspoikasen kanssa.

Mikäli ryhmässä pidettävillä eläimillä esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä, ne on erotettava toisistaan välittömästi ja pysyvästi.

On suositeltavaa, että yhdessä kasvaneet naaraspoikaset myydään yhdessä, jotta niillä olisi seuraa toisistaan uudessa kodissa.

On suositeltavaa, että uros kastroidaan, jos sitä tahdotaan pitää yhdessä naaraan kanssa. Mikäli asiakas tahtoo teettää kastraatioleikkauksen ostamalleen kanille, eläinkaupan henkilökunnan tulee osata ohjata asiakas pieneläimiin perehtyneelle eläinlääkärille.

YHDISTÄMINEN MUIDEN LAJIEN KANSSA

Kania ei tule pitää samassa häkissä muunlajisten eläinten kanssa.

Kanihäkkiä ei saa sijoittaa siten, että siitä on näköyhteys petoihin (esim. fretti), joita kanit vaistonvaraisesti pelkäävät ja joiden läheisyys voi aiheuttaa niille stressiä. Kanin pitämistä samassa huoneessa petoeläinten kanssa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

KANIN KÄSITTELY

Kania käsitellään rauhallisin ja hellävaraisin, mutta varmoin ottein. Kania lähestytään rauhallisin liikkein etuviistosta, ei suoraan edestä. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää kanin. On varottava, ettei kani pääse putoamaan säikähtäessään. Kani saattaa pudotessaan tai rimpuillessaan vahingoittua pahasti. Kania voidaan silittää otsalta, jotta se rauhoittuisi. On huomattava, että kani ei pidä selän silittämisestä.

Kani otetaan häkistä siten, että yhdellä kädellä tartutaan mahdollisimman läheltä korvien tyvää tai rintakehästä ja toinen käsi sujutetaan kanin takapuolen alle. Kani vedetään lähemmäksi ja nostetaan käsivarrelle. Kanin pään työntäminen piiloon kainaloon lisää kanin turvallisuuden tunnetta.

Kania nostetaan molemmin käsin, yhdellä kädellä etujalkojen alta rintakehästä tukien, toisella kädellä takapuolesta nostaen, siten että kanin selkäpuoli on käsittelijän vartaloa vasten. Kanin takajalat jätetään nostettaessa roikkumaan vapaana. Kania ei saa nostaa niskanahasta, koska tämä aiheuttaa kanille kipua ja nahanalaisia vaurioita.

Kania kannetaan siten, että kanin jalat ovat kantajan vartaloa vasten, yhdellä kädellä takapuolta ja toisella kädellä niskaa tukien. Kannettaessa on varmistettava, ettei kani pääse putoamaan. Jos kani rimpuilee, kantaja voi asettaa sen pään kainaloonsa tai ottaa tukevan otteen kanin korvien tyvestä. Kani pyritään palauttamaan häkkiinsä takapuoli edellä.

Vaihtoehtoisesti kania voidaan kantaa käsivarrella siten, että kanin pää on kantajan kainalossa. Toisella kädellä pidetään tukevasti kiinni niskasta, mahdollisimman läheltä korvien tyvää. Näin kannettaessa kani on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Korvien tyvestä pitämällä varmistetaan, ettei kani pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle.

Kania ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että kani tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään. Voimakas stressi tai pelko voi aiheuttaa kanin sydämen pysähtymisen.

Kantavan kanin nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Jos kani on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee olonsa uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä. Eläin saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa, koska kani tarraa silloin tiukemmin kiinni, vaan on odotettava, että eläin päästää otteensa.

SUKUKYPSYYSIKÄ, KANTOAIKA, POIKASTEN VIEROITUS
--

Kani saavuttaa sukukypsyyden rodusta riippuen 12-14 viikon iässä. Uros- ja naaraspoikaset tulee erottaa toisistaan vieroituksen yhteydessä vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Astutettavan naaraan tulee olla vähintään 5 kuukauden ikäinen ja hyväkuntoinen. Ensisyntytyksen on kuitenkin tapahduttava ennen 18 kuukauden ikää.

Kanin kantoaika on 29-35 vrk. Tavallisin kantoaika on 31 vrk. Naaras tulee heti synnytyksen jälkeen kiimaan ja voi tulla kantavaksi. Tämän vuoksi urosta ei tule pitää samassa häkissä synnyttävän naaraan kanssa. Naaraalle on annettava vähintään kuukauden lepoaika poikasten vieroituksen jälkeen ennen seuraavaa astutusta. Naaraalla ei suositella teetettävän enempää kuin 3 poikuetta/vuosi. Yli 4-vuotiasta naarasta ei suositella pidettävän siitoskäytössä.

Kani synnyttää rodusta riippuen 1-10 poikasta kerralla. Poikaset syntyvät sokeina ja karvattomina emon tekemään karvapesään. Poikaset ovat täysin riippuvaisia emonsa hoivasta noin kolmen ensimmäisen elinviikkonsa aikana. Synnytyksen jälkeisinä päivinä kaniemoa ei saa häiritä.

Poikaset voidaan vieroittaa aikaisintaan 6 viikon iässä riippuen poikasten yleistilasta. Kanin luovutusikä on vähintään 8 viikkoa riippuen poikasen yleistilasta.

KANIN MUU HOITO

Kanin hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa. Hampaat on tarkastettava säännöllisesti. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömistä. Hampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli kanilla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Kanin kynnet tulee leikata säännöllisesti noin joka toinen kuukausi.

Kani puhdistaa itse korvansa, joten niitä ei normaalisti ole tarpeen puhdistaa.

Terve eläin huolehtii itse turkkinsa puhtaudesta. Likaantuneet alueet - esimerkiksi takapuoli ja vatsa ripulin yhteydessä tai mikäli kanin makuupaikka on jäänyt puhdistamatta - pyritään puhdistamaan pyyhkimällä kostealla.

LAJIN ERITYISVAATIMUKSET

Kani on hämäräeläin, joka on aktiivisimmillaan aamu- ja iltahämärissä. Nukkuvan kanin häiritsemistä tulee välttää. Kanin häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka,

esimerkiksi pesälaatikko. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen avulla.

Aikuisen kanin lanneranka vaurioituu herkästi, mikäli kani rimpuilee voimakkaasti esimerkiksi kannettaessa. Tällöin kanin takajalat saattavat halvaantua.

Voimakas stressi tai pelko voi aiheuttaa kanin sydämen pysähtymisen.

Kani on yhteisöllinen eläin, jonka luonnollisin elinkumppani on toista sukupuolta oleva kani. Valitettavasti kanit eivät useinkaan sopeudu elämään yhdessä häkkioloissa. Kani voidaan asuttaa yksin, mikäli sen kanssa seurustellaan riittävästi ja sillä on näkö-/kuuloyhteys lajitovereihin.

Kahta toisilleen vierasta aikuista kania ei tule yhdistää keskenään.

Asiakkaita tulee kannustaa hankkimaan kanille yhdistelmärokotus kalikiviruksen aiheuttamaa verenvuotokuumetta (RHD) ja myksoomaviruksen aiheuttamaa myksomatoosia vastaan. Molemmat taudit johtavat usein nopeasti kuolemaan eikä niille ole hoitoa.

On suositeltavaa rokottaa myös liikkeessä olevat yli kymmenen viikon ikäiset kanit.

Taudit leviävät sairastuneiden kaniiden eritteiden, ruoan, veden ja hyönteisten välityksellä. Tämän vuoksi kanille ei tule kerätä luonnosta ravintoa alueilta, joilla on todettu RHD-tautia tai myksomatoosia villikaneilla.

LIITTEET

Liite 1 Jakelulista

Liite 2 Luettelo lähteistä ja käytetyistä asiantuntijoista